

ActionAid Sverige

Renstiernas Gata 12
116 28
Stockholm
Sverige

Tel: +46 (0)8 615 55 50
E-post: info@actionaid.se
www.actionaid.se
[@actionaidsweden](https://twitter.com/actionaidsweden)

Effektrapport 2015

Namn: ActionAid International Sverige

Organisationsnummer: 802431-3044

Juridisk form: Medlemsorganisation

Vad vill er organisation uppnå?

"We believe that an end to poverty and injustice can be achieved through purposeful individual and collective action, led by the active agency of people living in poverty and supported by solidarity, credible rights-based alternatives and campaigns that address the structural causes and consequences of poverty." (ActionAids förändringsteori).

ActionAid arbetar för en mer rättvis värld fri från fattigdom. Vi tror på alla människors lika värde och rätt till ett värdigt liv. I alla våra projekt finns ett särskilt fokus på kvinnor och flickor, eftersom hållbar fattigdomsbekämpning till stor grad börjar med satsningar på kvinnor och flickor då de drabbas hårdast.

Våra fem strategiska mål för den rådande strategiperioden (2012-2017) är:

1. Att människor som lever i fattigdom ska ha ökad kontroll över naturresurser och för ett hållbart och resilient jordbruk.
2. Att det politiska inflytandet för människor som lever i fattigdom, för att få politiker och företag att ta ansvar.
3. Att arbeta för en förbättrad kvalitet på undervisningen för alla barn och stöttar ungt ledarskap i kampen för en värld fri från fattigdom.
4. Att bygga motståndskraft (resiliens) hos människor som lever i fattigdom mot konflikter och katastrofer och respondera till katastrofer med rättighetsbaserade alternativ som utgår från människors verkliga behov och rättigheter, inte från biståndsgivarnas politiska övertygelse.
5. Att säkerställa att flickor och kvinnor kan bryta mönstren av fattigdom och våld, ta kontroll över sina egna kroppar och skapa ekonomiska alternativ.

ActionAid arbetar i de områden där fattigdomen är som störst och med de grupper som är allra mest utsatta.

I vilket organisatoriskt sammanhang verkar er organisation?

En internationell federation

ActionAid är en internationell federation som består av medlemmar och ett sekretariat. Av 45 länder utgörs 21 av fullvärdiga medlemmar, s k affiliates. 6 länder har ännu inte uppfyllt alla kriterier för att vara affiliate men är på god väg och kallas associates. De övriga 18 är landkontor som upprättats på delegation från federationen till sekretariatet och linjestyrs av det senare. Dessa länder planeras bli associates, men har ännu inte blivit det vilket t ex kan bero på att det saknas lokal registrering. Alla associates och affiliates är lokalt registrerade och lokalt förankrade med egen styrelse och bas. Affiliates har två röster på årsmötet och associates en. Ett landkontor oavsett status är mycket självständigt samtidigt som man antagit ett antal gemensamt framtagna riktlinjer, policies och strategier vilka delvis redogörs för i denna ansökan.

Det internationella sekretariatet är utspritt över federationen men koncentrerat till fem hubbar (Johannesburg, Nairobi, Bangkok, London, Bryssel) med huvudkontoret i Johannesburg. Samordning sker via ett antal fora, grupper och tematiska plattformar med starkt ägarskap av medlemmar och där det internationella sekretariatet intar en i första hand faciliterande roll.

Geografisk närvaro:

Afrika: Burundi, DRC, Etiopien, Gambia, Ghana, Kenya, Lesotho, Liberia, Malawi, Mocambique, Nigeria, Rwanda, Senegal, Sierra Leone, Somaliland, Sydafrika, Tanzania, Uganda, Zambia, Zimbabwe

Asien/Mellanöstern: Afghanistan, Bangladesh, Haiti, Indien, Kambodja, Kina, Myanmar, Nepal, Palestina, Pakistan, Thailand, Vietnam

Latinamerika: Brasilien, Guatemala, Haiti, Nicaragua

Europa: Danmark, Frankrike, Irland, Italien, Nederländerna, Sverige, Schweiz, Storbritannien.

Oceanien: Australien

Det finns även närvaro i Bryssel (EU-kontor), på Filippinerna samt i Arab-regionen (Arab Regional Initiative med kontor i Amman).

ActionAid Sverige

ActionAid Sverige är en medlemsorganisation som leds av en ideell styrelse som väljs av årsmötet. Årsmötet utser även valberedning och revisor för organisationen. ActionAid Sveriges styrelseordförande deltar i den globala federationens årsmöte (federationens högsta beslutande organ) med två röster.

Som medlem i ActionAid Federationen bidrar vi med solidaritet genom finansiering och lokalt engagemang hos våra svenska målgrupper, information om svenska givare, kvalitetssäkring av ansökningar och rapporter inklusive anpassning till givarkrav, uppföljningskompetens, påverkansarbete, och dialog med svenska biståndsaktörer samt en lång och bred erfarenhet i sektorn generellt. Vi ställer höga krav på att länderna lever upp till ActionAids principer, policies och riktlinjer i projektdesign samt värdesätter öppenhet och transparens.

Vilka strategier har ni för att uppnå era mål?

Vi använder oss av tre strategier för att nå förändring: Stärka egenmakt/empowerment; kampanj och påverkan samt solidaritet.

Stärka egenmakt/Empowerment

Vi arbetar för att stärka egenmakten hos människor som lever i fattigdom. Det handlar om att de ska kunna göra sin röst hörd och bli lyssnade på och ha tillgång till redskap för att kritiskt kunna analysera sin situation. Det handlar även om att stärka, organisera och mobilisera gräsrotsrörelser för att hålla myndigheter och beslutsfattare till svars så att vi kan förändra grundorsakerna till fattigdom. Mänskliga rättigheter kan bara uppfyllas om människor som lever i fattigdom spelar en aktiv huvudroll i kampen och känner en egenmakt för att kunna göra det.

Kampanj och påverkan

Även om utgångspunkten för vårt arbete alltid är lokala behov, så vet vi att lagar, regler och beteenden på nationell och internationell nivå påverkar förutsättningarna att kunna åstadkomma förändring. Genom kampanj och påverkansarbete sammanlänkar vi därför arbetet och prioriteringarna på gräsrotsnivå med strategiskt kampanj- och påverkansarbete på nationell och internationell nivå. Ur prioriteringarna i fält identifierar vi inom federationen ett antal gemensamma kampanjområden för varje strategiperiod.

För innevarande strategiperiod pågår tre internationellt samordnade kampanjer: Stulen mark (Landgrabbing); Säkra städer för kvinnor och flickor i urbana områden (Safe cities) samt Rättvis skatt (Tax Justice). ActionAid Sverige deltar i samtliga tre på olika nivåer. Kopplat till dessa kampanjer, men med möjlighet att även engagera sig i ActionAids andra teman, är ActionAids ungdomsnätverk Activista som för närvarande finns i 22 länder runt om i världen, för att ge ungdomar möjlighet att vara dagens och morgondagens förändringsagenter i så väl Syd som Nord.

Solidaritet

ActionAid mobiliserar människor runt om i världen för att bidra till en rättvis värld utan fattigdom. Vi har alla ett ansvar för att nå denna förändring och solidaritetsarbetet kan ta sitt uttryck i olika former: donera pengar, agera genom demonstrationer, använda kommunikation för att synliggöra en viss fråga, bygga breda allianser med andra som jobbar för samma ändamål och länka arbetet världen över.

ActionAid definierar två typer av solidaritet:

- 1.) människor, vars rättigheter inte uppfylls, som går samman för att stödja varandra
- 2.) människor som inte själva är drabbade men som står sida vid sida med dem som lever i fattigdom.

Vårt solidaritetsarbete är uppbyggt för att stödja och bibehålla en rörelse som arbetar för strukturell förändring och som leds av människor som lever i fattigdom.

Strategiska grundstenar

ActionAids tre strategier är starkt sammanlänkade och bygger på följande grundstenar:

Rättighetsaktivister- de människor som lever i fattigdom: Grunden för allt ActionAids arbete är dessa gruppers ägarskap över verksamheten och roll som förändringsaktör, vilket medför höga krav på arbetsmetoder och ActionAid liksom samarbetspartners ansvarighet gentemot dessa grupper, av vilka kvinnor och ungdomar är särskilt prioriterade.

Kvinnor som främsta målgrupp: För ActionAid är kvinnor och ungdomar de mest prioriterade målgrupperna och i alla våra interventioner inom samtliga av de fem strategiska områdena prioriteras kvinnor och kvinnligt ledarskap. Ur vårt uppdrag att stötta det mest fattiga och utsatta är fokuset på kvinnor ett naturligt val, i all verksamhet. Utveckling handlar om att förändra de maktstrukturer som håller den tillbaka och mäns strukturella makt över kvinnor genomsyrar fortfarande de kontexter där vi är verksamma, i högre eller lägre grad, oftast det förra, alldeles oavsett tema.

ActionAids genusperspektiv är att betrakta som transformativt (gender transformative) i mening att varje intervention, oavsett övergripande tema, ses som en möjlighet att stärka kvinnors kapacitet och status och öka jämställdheten.

Lokala samarbetspartners: Vi arbetar framför allt genom lokala samarbetspartner, men är i egenskap av lokalt registrerade och självständiga medlemmar av ActionAid Federation ibland också en lokal aktör i egen rätt med egen implementering.

LRPs - Lokala rättighetsprogram: Grundpelaren i ActionAids fältverksamhet inom utvecklingsområdet är geografiskt avgränsade prioriterade områden kallade lokala rättighetsprogram, LRP. Grundfinansieringen av dessa sker genom egna insamlade och därmed fria medel. Långsiktigheten och kontinuiteten som detta möjliggör är helt centralt för ActionAid. Det ger också möjlighet att sätta upp realistiska planer och indikatorer för exit strategies som helst ska vara uppfyllda inom tio år för ett LRP.

Humanitärt arbete: ActionAid svarar upp vid katastrofer och humanitära nödsituationer i de områden och med de organisationer och människor vi jobbar långsiktigt med. Vår utgångspunkt i kvinnligt ledarskap och det lokala ägarskapet för kvalitet och hållbarhet förändras inte bara för att en humanitär situation uppstått. Det handlar samtidigt också om att värna om det ofta bräckliga långsiktiga arbetets vinningar.

Vilken kapacitet och vilket kunnande har ni för att uppnå ert mål?

Omkring 15 personer arbetar heltid på ActionAid i Sverige, tillsammans med tillfälliga värvare, frivilliga volontärer samt praktikanter. Till detta kommer arbetet med våra kollegor runt om i världen.

Personalen på plats på de olika kontoren är specialiserade och experter inom sakområden, policy och påverkan, insamling, kommunikation samt ekonomi och administration.

Genom att vara en federation kan vi dra på varandras erfarenheter. Vi är en resurs för varandra. Detta betyder att vi inte behöver ha experter i varje land. Detta ser vi som kostnadseffektivt.

Vi lär oss även genom samarbete och samverkan i och med andra. Vi är en del av arbetsgrupper och nätverk, i Sverige liksom runt om i världen, genom vilka vi lär oss, utbyter erfarenheter och kan få maximal effekt av vårt arbete.

Hur vet ni om er organisation gör framsteg?

ActionAids nuvarande globala strategi är resultatbaserad vilket betyder att det finns siffror, mål och tidsramar för vad som förväntas uppnås. Till strategin hör ett antal globala indikatorer som alla federationens medlemmar följer upp, liksom system och metoder för att samla in och analysera information. I den årliga rapporteringscykeln samlar vi ihop resultat på en global nivå och testar organisationens kapacitet över hur väl vi uppnår dessa mål liksom hur väl vår förändringsteori fungerar. Under detta system finns olika uppföljning- och rapporteringsprocesser på landnivå, i enlighet varje program/projekts och finansiärs behov/krav. Så långt som det är möjligt är dessa justerade med de globala indikatorerna.

Att jobba effektivt med verktyg för planering och uppföljning har varit ett område under stark utveckling de senaste åren inom ActionAid. Idag ska alla medlemmar av federationen följa ett gemensamt framtaget ramverk för planering och uppföljning, som utgör en minimistandard för federationen, men som varje land kan anpassa efter sin kontext.

Ett ramverk för uppföljning och utvärdering sätts upp inför varje projekt och program. Ramverket ses som ett verktyg för registrering av resultat, lärande och kvalitetshöjning. Det styrs hur och när vad följs upp, hur samt vilken logik och kausalitet som avses.

ActionAid ansluter sig till det internationella ramverken för bistånds- och utvecklingseffektivitet.

Vad har ni åstadkommit så här långt?

Insamling av finansiella medel

Under 2015 samlade ActionAid in SEK 50 631 000.

Nedan följer ett urval av vad vi åstadkommit under 2015:

1. Kontroll över naturresurser samt hållbart och resilient jordbruk

Brasilien: Jordbruket sysselsätter tiotusentals familjer på landsbygden, och tack vare ActionAids arbete kan många nu producera nyttig och bra mat i sådan mängd att överskottet kan säljas och ge familjerna möjligheten att planera sina liv. På en statlig nivå har vi lyckats få igenom att "näring" lagts till de mänskliga rättigheterna i Brasilien. Detta innebär att alla alltid ska ha rätt till näringsrik mat.

Vi har expanderat vårt arbete till ett nytt område i Pernambuco. Ett nytt partnerskap med en lokal organisation kommer göra att vi kan hjälpa 600 småskaliga jordbrukare att ta del av teknisk assistans inom sitt jordbruk. Detta innebär i förlängningen att vi kan säkra tillgången till nyttig och bra mat åt

400 barn. Våra projekt har stärkt jordbruksproduktion för mer än 75 000 familjer som bor i Brasiliens regnskogsområden, vilket innebär att de kan äta nyttigare mat och har chansen att sälja det som blir över.

Uganda: Vi har fortsatt att arbeta väldigt nära kvinnliga småbrukare. Vi har mobiliserat bönder och stärkt deras kapacitet så att de har självförtroendet och verktygen för att de ska kunna lyfta frågor som har att göra med dålig service relaterat till jordbruk i sina distrikt, bland annat genom uppföljning av budgetallokeringar och översyn av statliga program. Under 2015 fick över 2000 småbrukare även utsäde och insatsvaror och omkring 1200 kvinnor fick utbildning i företagsekonomi och marknadsföring. Som ett resultat har många män, kvinnor och ungdomar kunnat öka sin hushållsinkomst.

Tanzania: På ön Mafia utgår det lokala fisket fortfarande från en traditionell modell där majoriteten av fiskare använder sig av gamla metoder och fiskeredskap. Dessa gör det svårt för dem att fiska på djupare vatten och fånga större kvantiteter fisk. Att fiska på Mafia kan vara en lönsam verksamhet om man har bättre båtar och moderna fiskeredskap.

För att lösa detta problem skapade ActionAid ett projekt som kallades "stärkandet av jordbrukskooperativ på landsbygden". Via projektet lyckades man sammanföra enskilda fiskare och skapa fiskekooperativ. 14 kooperativ skapades i 14 olika byar som består av 880 män och 342 kvinnor. Fiskekooperativet Twendekazi skapades av 27 män och 9 kvinnor som även fick ett startlån för att köpa ny fiskeutrustning.

Abdallah Swalehe berättar: "Från början var vi alla självständiga fiskare men 47 av oss gick ihop och registrerade ett fiskekooperativ hos distriktsmyndigheterna. Gruppledarna fick åka till Morogoro för utbildning och besöka andra kooperativ för att se och lära sig om ledarskap och hur återbetalningen på lånen fungerar. ActionAid anordnade resan och har även vid regelbundna tillfällen gett träningar för att stärka vårt kooperativ".

"Vi kan nu fiska i djupa vatten och får tre till fyra gånger mer fisk än tidigare. Innan kooperativet skapades lyckades varje fiskare i snitt fånga upp till fem till sju kilo fisk om dagen. Genom samarbetet i kooperativet och med hjälp av nya fiskeredskap kan vi nu få upp 100 till 120 kilo om dagen och vår inkomst har därför även ökat. Enligt distriktsmyndigheterna har fiskproduktionen i området ökat från 11 340 ton under 2011 till 22 000 ton under 2015. Den nya båten är väldigt snabb vilket gör att vi spenderar hälften så mycket tid på havet idag jämfört med tidigare. Det har varit väldigt positivt att arbeta i grupp, om exempelvis motorn på en båt går sönder hjälps alla åt att laga den igen".

2. Politiskt inflytande för att få politiker och företag att ta ansvar

Sverige: Inom ramen för ActionAids internationella skattekampanj, påbörjade vi under 2015 ett tvåårigt projekt finansierat av EU Kommissionen. Projektet implementeras tillsammans med ett 20-tal organisationer runt om i Europa samt i Zambia, Nigeria och Peru och syftar till att mobilisera medborgare, särskilt ungdomar, för att arbeta för en progressiv och rättvis skattereform av globala skattepolicier som kan bidra till att minska fattigdom och orättvisor. Fokus är främst på att företag

ska betala skatt enligt internationellt överenskomna regler samt belysa problematiken av aggressiv (men ofta laglig) skatteplanering, inklusive användningen av skatteparadis.

Under 2015 fokuserade vi vårt skattearbete bland annat på:

- Presentera, debattera och tala om ämnet i publika evenemang, bland annat Almedalen och MR-dagarna, och i nationell media, med syftet att öka kunskap och uppmärksamhet.
- Ta fram lättförståeligt kommunikationsmaterial om skatterättvisa och vikten av transparens.
- Utbilda ungdomar i metoder och verktyg som kan användas för att påverka och mobilisera ibland annat skattefrågan.

Tanzania: Under 2015 arbetade vi genom påverkansarbete för att uppmärksamma situationen kring ett energiprojekt i Bagamoyo, Tanzania. Tillsammans med ActionAid International, publicerade vi en rapport som visade att ungefär 1300 småbönder riskerade att förlora sin mark eller sina hem när de tvingades bort för att bereda plats åt en sockerplantageodling, drivet av det svenskägda bolaget EcoEnergy. Projektet stöddes bland annat av Sida som utfärdade finansiella garantier i flera omgångar. Trots att EcoEnergy haft en dialog med de berörda invånarna, fann ActionAid att många bybor varken erbjudits likvärdig ersättningsmark eller fullvärdig ekonomisk kompensation. Byborna fick inte heller fullständig information om hur projektet skulle inverka på deras försörjning och ActionAid konstaterade att EcoEnergy därmed gör sig skyldig till s.k. land grabbing. Projektet innebar även ofördelaktiga lånevillkor med stor risk för småbönderna.

Som en del av ActionAids internationella påverkanskampanj uppmärksammade vi även fallet genom att sprida information och diskutera fallet i olika förhandlingsmöten och seminarium. Till slut bestämde sig Sida för att sluta stödja projektet.

3. Förbättrad undervisning och ungt ledarskap

Senegal: Ungdomar i Senegal möts av många utmaningar, exempelvis arbetslöshet, våld mot kvinnor och brist på effektiv sjukvård och ActionAid är övertygade om att vi bäst skapar en hållbar framtid genom att jobba tillsammans med ungdomar. På så vis kan vi också stoppa trenden med att ungdomarna flyttar utomlands istället för att stanna i sitt land och utveckla det.

Genom ActionAids internationella ungdomsverksamhet, Activista, har vi skapat tolv lokala ungdomsgrupper runt om i landet. Dessa grupper ska fånga upp det driv och uppfinningsrikedom som unga människor har, och som kan vara nyckeln till att en gång för alla utrota fattigdomen i landet. I dag engagerar vi omkring 5 000 ungdomar kring frågor som säkra städer för kvinnor, kvinnors rätt till mark, klimatförändringar, våld mot kvinnor och multinationella bolags skatteflykt.

Genom att arbeta med våra Activista-nätverk och våra lokala partners vill vi säkerställa att unga är med i processen att skapa de beslut och strategier som kan förändra både deras och hela Senegals framtid.

Sverige: Som ungdomsnätverk lanserades Activista i Sverige under 2015. Tanken är att fånga upp unga 18-30 år som inte nödvändigtvis vill ingå som medlem i en förening utan som vill engagera sig vid ett eller flera tillfällen, i en eller flera frågor om hållbar global utveckling och social rättvisa. Under 2015 utvecklade vi en strategi och aktivitetsplan för arbetet och engagerade ungdomar deltog i kampanjutbildning tillsammans med ActionAid Irland och ActionAid Danmark.

Vi fortsatte även vårt volontärprogram Global Contact i Sverige som syftar till att erbjuda svenska ungdomar en möjlighet att lära sig om ActionAid och Globala frågor genom volontärresor i samarbete med ActionAids lokala folkhögskolor runt om i världen. Eftersom programmet blev tungt och krävde alltför stora marknadsföringsinsatser för att bli känt och framgångsrikt, lades verksamheten ned i slutet av året.

Tanzania: "Mitt namn är Rehema Tuki Tebwe, jag är 13 år gammal och går i sjunde klass i Tonganis grundskola. Nu för tiden tycker jag att det är roligare att gå i skolan än tidigare eftersom jag har börjat delta i olika fritidsaktiviteter. Jag började med detta när jag valdes in som medlem i den skolklubb som startades av ActionAid. I vår skolklubb gör vi flera olika aktiviteter och en av dessa är att delta i debatter där kan vi diskutera barnens rättigheter och frågor kring jämlik utbildning, en säker miljö och beslutsfattande i skolan", förklarar Rehema.

Avsaknaden av motivation hos barnen har – tillsammans med oengagerade föräldrar - lett till att många barn tappar intresset i skolan och sina studier. För att motverka denna negativa trend har ActionAid initierat bildandet av skolklubbar i 12 olika grundskolor. För att hjälpa klubbarna att komma igång bidrog ActionAid med nödvändigt material som böcker, pennor, suddgummin, papper, fotbollar och fotbollsmål. Elevernas deltagande i klubbarna har hjälpt dem att bli mer engagerade i skolan och diskriminering och rätten till en säker skolmiljö. I exempelvis Tongalis grundskola har närvaron bland eleverna ökat från 76 % under 2014 till 83 % under 2015 och även antalet barn som hoppat av skolan har minskat från sju stycken år 2014 till 2 år 2015. Allt detta är ett resultat av en högre medvetenhet kring skolans positiva effekter. Det är för närvarande 480 barn som deltar i programmet.

4. Humantärt arbete vid konflikt och katastrofer samt bygga resiliens

Katastrofrespons: Vi genomförde flera katastrofinsamlingar under året för att svara upp mot aktuella nödsituationer. Vi samlade in pengar från både företag och privatpersoner till:

- ✓ Flyktingkatastrofen i Syrien och Jordanien
- ✓ Jordbävningen i Nepal
- ✓ Flyktingrespons i Grekland

Insamlade medel användes för att täcka grundläggande och akuta behov som tak över huvudet, psykosocialt stöd och säkra zoner för kvinnor men vi arbetade även med försörjningsmöjligheter och temporära skolor för att förbättra möjligheterna att kunna återgå till en fungerande vardag. Ett genomgående fokus var att de drabbade har rätt till hjälp- både för att rädda liv men även för att hantera underliggande ojämlikheter som leder till att människor som lever i exkludering och

fattigdom drabbas hårdast när katastrofen slår till. I vår katastrofresponser har vår kontinuerligt uppmuntrat till och säkerställt kvinnligt ledarskap från de som är drabbade av krisen så att kvinnor har en plats och en roll att leda förändringsprocesser. Vi har även utgått och stärkt det lokala ägarskapet samt deras möjligheter att hålla beslutsfattare till svars och vi har länkat vårt arbete till långsiktigt förändringsarbete.

Sverige: Som en del av ett konsortium bestående av bl a Statens Provningsanstalt (SP), Myndigheten för Samhällsberedskap (MSB) och Lunds Universitet, påbörjade vi projektet "Hållbara innovationer vid internationell kris och katastrof". ActionAid är huvudansvarig och projektledare för detta projekt som i förlängningen syftar till att undanröja hinder och stimulera innovation för att effektivisera humanitärt katastrofarbete. Projektet är ett pilotprojekt för att kartlägga behov, hinder och möjligheter för innovation och ur denna kartläggning välja ett fokus för en fas två för utveckling av konkreta produkter och/eller tjänster. Projektet är finansierat av Vinnova.

Sierra Leone: För att bekämpa Ebola- epidemin åtog sig ActionAid att stödja samhällen genom att erbjuda hjälp och arbeta med regeringen för att effektivt bekämpa sjukdomen. Vi bidrog bland annat med skyddsutrustning till läkare, mat till drabbade och hygienartiklar för att bekämpa spridningen. Ett av de största problemen blev snabbt bristen på mat och de enorma kostnaderna som den lilla mat som fanns hade. Då alla offentliga mötesplatser som marknader stängdes ner för att förhindra spridningen av ebola så var många familjer utan mat och speciellt barn var utsatta för hunger. ActionAid distribuerade mat och andra livsviktiga förnödenheter till familjerna som vi samarbetar med. Vi stöttade också barn med skolmaterial för att effektivt delta i den radioundervisning som fanns där de fick lyssna på program på en daglig basis för att få utbildning. Vi gav även ge stipendium till lärare för att stödja dem med att utföra sitt jobb via radio.

Det bästa sättet för att förhindra spridningen av sjukdomen var att försätta familjer i karantän. Dessa familjer blev dock i stort behov av bistånd, ActionAid bistod därför med mat, matlagningskryddor, vatten och andra förnödenheter som var i behov under de 21 dagar familjerna befann sig i karantän.

Framgången med att det så kraftigt minskat med antalet rapporterade fall anser vi också kan tillskrivas att det på många platser startats upp så kallad "grannsamverkan", något ActionAid varit deltagande och stöttande i. Genom att engagera samhällena och utbilda dem i vikten av att inte umgås i stora grupper för att förhindra smittning har vi fått samhällena att anta stadgar och böter för de hushåll som skulle hysa en främling eller gäst. Genom detta har man kunnat begränsa människor från att komma i kontakt med smitta.

Zimbabwe: Flera samhällen där ActionAid arbetar i Zimbabwe har drabbats av tyfoid-utbrott, med flera hundratal insjuknande som följd och även dödsfall. Då tyfoid är smittsamt och sprids av förorenat vatten och föda, har ActionAid arbetat med att säkerställa samhällenas tillgång till rent vatten.

I byn Samanyika har ActionAid borrar en brunn och försett befolkningen med hinkar, vattenrenare och tvål vilket förbättrat möjligheterna till att förebygga tyfoidutbrott. Byinvånarnas liv har förbättrats avsevärt sedan den nya brunnen kom. Tidigare brukade de hämta dricksvatten från Murozifloden eller samla regnvatten ifrån hustaket. Förutom det långa avstånd som mödrar och deras barn var tvungna att gå för att hämta vatten var de även oroliga för de faror som kunde drabba barnen om de gick iväg

sjelva för att hämta vatten. Det var främst flickor som befann sig i farozonen då det ofta var de som fick gå iväg innan skolan för att hämta vatten. Brunnen nås av såväl 240 hushåll i området som den lokala grundskolan vilket säkerställer barnens tillgång till rent och säkert dricksvatten även under skoltid.

ActionAid har även arbetat i affärscentret Nyamaropas, som drabbats av återkommande tyfoidutbrott sedan 2011 då toaletterna slutade att fungera. ActionAid har framförallt stött lokalt drivna initiativ som arbetat för ordentliga och renoverade sanitetsfaciliteter. Tidigare var både anställda och kunder från affärscentret och marknaden tvungna att göra sina behov ute i naturen. För att förebygga nya sjukdomsutbrott skapades en lokal grupp som undersökte möjligheterna att renovera de allmänna toaletterna i affärscentret.

37 åriga Anna Manhimanzi är en kvinnlig rådgivare och stark ledare som var en av de drivande i processen: "Jag lyckades påverka samhällsledare till att gå med på renoveringen av toaletterna. Jag närmade mig Nyangas distriktskansli som understödde idén. Efter det skapade vi en kommitté bestående av personer från samhället som kunde driva renoveringsprocessen. Människor stödde idén och efter ett godkännande satte vi igång. ActionAid stödde projektet med pengar och jag är imponerad över resultatet hittills och vid slutet av juli i år (2015) kommer toaletterna att fungera och vårt samhälle kommer att ha toaletter med rinnande vatten".

5. Kvinnors rättigheter

Sverige: Med fokus på behovet av tryggare städer för att säkerställa kvinnors och flickors rättigheter i statsmiljö, samt vikten av hållbar och rättvis stadsplanering utifrån ett jämställdhetsperspektiv, deltog vi i ActionAids globala kampanj för säkrare städer. Projektet Safe Cities finansierades av Sida och syftade till att ge unga i Sverige en ökad kännedom, kunskap, förståelse och en förändrad bild av unga kvinnors situation i storstädernas slum samt skapa debatt kring frågan. Ämnet har fått ökad uppmärksamhet när frågan sätts in det sammanhang av snabb urbanisering som vi ser idag. Projektet har syftat till att få en ökad förståelse samt knyta samman unga i Sverige med ungdomar i utvecklingsländer.

Vi tog fram utbildningsmaterial kring området, engagerade och engagerade totalt 4462 personer genom föreläsningar, workshoppar, möten, fördjupningsarbete, utställningar och aktiviteter i utvalda skolor i Stockholm enligt plan, förutom kommunikation via sociala medier som t ex internationella Flickadagen. Vi deltog i många olika utåtriktade evenemang såsom Almedalen, MR-dagarna och We Are Sthlm samt filmfestivaler, nätverksträffar med LSU, Fryshuset och "Flickaplattformen" m fl.

Vidare togs en App för Safe City fram tillsammans med och utifrån ActionAid Brasiliens arbete med Safe City i favelorna. I appen kartlägger man med hjälp av Google Map de tematiska problemområden/indikatorer som AA Internationell tagit fram. Därefter kan man skicka in en unik karta med indikatorer till ansvarig politisk instans. Appen utvärderades både av svenska elever samt av andra kontor såsom Bangladesh, Irland och Brasilien m fl. Vi producerade även en film i nära samarbete med ActionAid Brasilien och en svensk gymnasieskola. Tre elever samt lärare medverkade i produktionen som genomfördes i favelan i San Paulo med fokus på en ung tjejs livssituation i favelan.

Indien: Våld mot flickor och kvinnor är ett väldigt stort problem i Indien, vilket grundar sig i patriarkala strukturer. Många kvinnor är inte bara marginaliserade och utanför allt ägande och inkomstbringande, utan tvingas också utstå verbalt, fysiskt och sexuellt våld i hemmet och på offentliga platser. Flickor förvägras rätten till utbildning, hälsovård, näringsriktig mat, utveckling och en plats i det offentliga samtalet. Det minskande födsloftet för flickor bevisar att många flickor till och med förnekas rätten att få födas.

ActionAid arbetar därför – parallellt och tillsammans med många andra organisationer- mycket med att ändra de attityder som möjliggör diskriminering mot kvinnor. Vi har å ena sidan jobbat med att starta kvinnliga kollektiv och utvecklat deras förståelse för - och förmåga att hantera - våld mot kvinnor och inom familjen. Å andra sidan träffar vi väldigt många lokala ledare, män och pojkar, för att utbilda dem om kvinnors rättigheter och för att få dem att på djupet förstå varför dessa rättigheter finns. I alla de projekt vi har för barns rättigheter (barnparlament med mera) får pojkar och flickor en lika stor roll att spela, för att på detta vis i ett tidigt skede ge barnen en förståelse för vikten av jämställdhet.

Genom kampanjen Beti Zindabad, som handlar om att komma tillrätta med andelen flickor som föds, har vi nått ut till tusentals män, kvinnor och barn. Kampanjen går ut på att en flickas födelse är något som ska firas och skänka lycka, snarare än som nu när det ses som ett problem. Vi vände oss till skolor, universitet, kommunala parlament och allmänheten för att tala om frågan. Vi skapade också en dialog med statliga myndigheter för att få dem att bättre implementera och tillämpa de lagar som finns för att skydda flickor och kvinnor. På den internationella kvinnodagen, 8 mars, träffade en av våra ambassadörer, Shabana Azmi, Indiens president, Shri Pranab Mukherjee, för att överlämna en namninsamling med 17 287 underskrifter som vi samlat in i 16 av landets delstater.

Ett resultat av denna kampanj är att ActionAid fått ta plats i hälso- och familjdepartementets nyinstiftade nationella inspektionskommitté, som ska övervaka hur väl lagen tillämpas på området våld mot kvinnor. Målet är att denna kommitté ska ge stora och långsiktiga förändringar och stärka ActionAids arbete inom frågorna. Ett annat resultat av denna kampanj är att staten har öppnat sitt första telefonnummer som ska hjälpa kvinnor som utsatts för våld. ActionAid i Indien hjälpte till med upprättandet av detta telefoncenter, och redan den första veckan tog vi emot 184 samtal från kvinnor som behövde hjälp. Vi kunde ge ytterligare vägledning och stöd i 157 av dessa fall, och av dessa har 92 fall gått vidare till våra jurister som ska hjälpa kvinnorna vidare. Vi hoppas nu att myndigheterna ska öppna fler sådana här center så att kvinnor över hela Indien ska kunna känna att de har någonstans att vända sig när de behöver hjälp.

Nigeria: I oktober 2015 startade vi inom ActionAid Nigeria en kampanj för att motverka det ökade antalet barnäktenskap i Nigeria.

Även om landet de senaste åren har antagit en rad lagar och policyer för att skapa ett bättre socialt skydd för flickor och unga kvinnor, så har dessa regler i realiteten sällan implementerats på ett tillfredsställande vis. All forskning visar på ett ökat antal fall av fysiskt våld, sexuella övergrepp, barnäktenskap och kidnappningar, där offret är flickor och unga kvinnor. I april 2014 kidnappades

bland annat 234 flickor i Chibok, ett ruralt område i norra Nigeria, och FN har uppskattat att Nigeria år 2050 kommer att ha världens högsta andel barnäktenskap.

Barnäktenskap nämns ofta som en av orsakerna till att flickor lämnar skolan, men sanningen är ofta att barnäktenskapet är en konsekvens av att flickorna tvingas lämna skolan, snarare än tvärt om. Flickor som kommer efter i sitt skolarbete är betydligt mer benägna att lämna skolan. Avhoppsfrekvensen är mycket högre för flickor än för pojkar, trots att resultaten är likvärdiga. Detta tyder på att lågpresterande flickor är betydligt mer utsatta än lågpresterande pojkar. När en flicka lämnat skolan gifts hon ofta bort mycket kort efteråt. Brist på utbildning och begränsad tillgång till jämnåriga kamrater begränsar kraftigt en ung och gift flickas möjlighet till social rörlighet. Detta leder i sin tur till att hon får mycket svårt att ta sig själv och sina barn ur fattigdom. Dessutom visar forskningen att det i Nigeria finns en korrelation mellan tidiga äktenskap – och därmed tidiga graviditeter – och spädbarnsdöd och mödrar som dör i barnsäng. Detta då denna grupp sällan har tillgång till adekvat vård. Faktum är att komplikationer vid graviditet och förlossning är den vanligaste dödsorsaken för kvinnor under 20 i Nigeria. De som överlever sina graviditeter och förlossningar drabbas ofta av vesico-vaginal fistula (en fruktansvärt smärtsam och livslång åkomma som drabbar kvinnans underliv) då risken för detta är 88 % om graviditeten sker så tidigt som vi talar om här.

Det var mot denna bakgrund som vi kallade till en nationell konferensen på detta tema. Vårt mål var att få myndigheter, den privata sektorn, lokala befattningshavare och civilsamhället att alla dra åt samma håll. Vi behöver både ett strategiskt- och ett operativt arbete för att komma till rätta med detta problem.

Slutsatserna från denna konferens har hjälpt oss att nu bedriva kraftig lobbying för en lag som skall vara tvingande och förbjuda giftermål för personer under 18 år. För att möjliggöra detta måste vi också ha lagar som gör det obligatoriskt att registrera alla födselar; i dag saknar många ett officiellt födelsedatum, vilket skulle göra det ganska enkelt för en del föräldrar att gifta bort sina döttrar trots en 18-årsgräns. Vi arbetar också för ett statligt initiativ, dit drabbade flickor och unga kvinnor kan vända sig och få den hjälp de har rätt till.

Brasilien: I området Alagoas i Brasilien samarbetar vi med organisationen MMTRP-AL som är en rörelse med fokus på kvinnliga fiskare och arbetare på landsbygden i Alagoas.

I Alagoas är det, liksom i andra delar av landet, ett stort problem att våld mot kvinnor tolereras och ses som "normalt". I många fall får kvinnorna även skulden för att ha provocerat fram våldet. En rad olika faktorer ligger bakom detta, exempelvis dålig infrastruktur som begränsar kvinnors rörlighet och en dominerande manschauvinistisk kultur som ofta bidrar till att våld mot kvinnor normaliseras. Ytterligare en bidragande faktor till dessa problem är att poliskåren inte agerar nog kraftfullt mot denna typ av våld.

ActionAid mobiliserar därför kvinnor mot våldet och sprider information om att det varken är normalt eller acceptabelt. Ett steg på vägen är att uppmuntra kvinnorna till att kräva statliga policyer som bygger på deras rättigheter och skyddar dem. Vi tar också initiativ till att få kvinnor, barn och

ungdomar medvetna om rättigheter kring jämlikhet för att bekämpa kvinnlig diskriminering och sexism.

Uganda: Under 2015 har vi haft fortsatt fokus på de projekt som fokuserar på att skydda kvinnor och flickor - den mest utsatta gruppen för våld och diskriminering i vårt samhälle. Under de senaste 12 månaderna har fler än 26 000 män, kvinnor och barn nåtts av våra budskap kring kvinnors rättigheter, rätten att leva fritt utan våld och de ofta skadliga traditionella sedvänjor som finns här. Vi ActionAid har bland annat etablerat tio banbrytande kvinnoskyddscenter runt om i landet. Genom ökad medvetenhet kring kvinnors rättigheter har 6 200 kvinnor rapporterat att de blivit missbehandlade. Dessa fall har inte bara rapporteras utan vi har också kunnat lösa 5 000 av dessa fall.

Med vår erfarenhet från kvinnoskyddscentren har vi skrivit och publicerat en broschyr där vi delar med oss av våra erfarenheter och lärdomar kring hur man startar upp och förvaltar center som dessa. Genom broschyren ville vi visa för staten hur projektet gått till och hur det kan replikeras i resten av Uganda. Vi anordnade också en tillställning där vi bjöd in kvinnor och flickor som varit aktiva i våra center för att komma och berätta om deras erfarenheter. Till denna tillställning kom Rebecca Kadaga, talman i Ugandas parlament, och det glädde oss väldigt mycket att hon fann vårt arbete intressant. Det visar att vi är på rätt spår!

På andra håll är okunnigheten om sexuell reproduktiv hälsa bland kvinnor och flickor ett stort hälso- och fattigdomsproblem. Därför har en stor del av årets budget gått till att motverka detta. Totalt 9 110 kvinnor, unga och barn har utbildats vid de möten ActionAid organiserat om sexuell reproduktiv hälsa, och över 4 000 kvinnor och flickor har fått ta del av information om familjeplanering, mödravård och HIV/aids-vård. Vi fortsätter att arbeta för att staten ska ta sitt ansvar och förse invånarna med förbättrad och kvalitativ hälsovård.